

Decyzja
Prezydium KK
nr 70/21

ws. Wieloletniego Planu Finansowego Państwa na lata 2021-2024

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” przedstawia opinię do Wieloletniego Planu Finansowego Państwa na lata 2021-2024.

1. Trwająca drugi rok epidemia COVID-19 spowodowała poważne ograniczenia aktywności gospodarczej i będzie miała długookresowe konsekwencje dla gospodarki i rynku pracy pomimo skierowania przez instytucje rządowe i samorządowe wydatków na powstrzymanie jej skutków w 2020 r. w wysokości 103,2 mld zł. Realny PKB zmniejszył się w 2020 r. o 2,7%. Autorzy dokumentu wskazali na następujące wzrosty PKB: 3,8 % oraz 4,3 % odpowiednio w 2021 oraz 2022 roku. Natomiast inflacja prognozowana jest w wysokości 3,1 % w 2021 oraz 2,8 % w 2022 roku. Zgodnie z wiosennymi prognozami Komisja Europejska podwyższyła prognozę wzrostu PKB w 2021 r. z 3,1 % do 4 %, a w 2022 r. PKB wzrośnie o 5,4%. Prezydium KK zwraca uwagę, że prognoza dotycząca wzrostu inflacji szczególnie w roku 2021 jest niedoszacowana.
2. Nie ulega wątpliwości, że poprawa dynamiki aktywności gospodarczej w 2022 r. wiąże się bezpośrednio z wykorzystaniem środków z unijnego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (RRF). Prezydium KK NSZZ „Solidarność” pozytywnie ocenia włączenie do WFPF informacji o wpływie Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności na gospodarkę.
3. Przedstawione wskaźniki dotyczące rynku pracy są możliwe do osiągnięcia. WFPF nie podejmuje jednak wątku konieczności zmiany systemowej na rynku pracy, która została wskazana w KPO, jak i w umowie partnerstwa. Czy należy to odczytywać, że w sytuacji problemów z wdrożeniem, w szczególności KPO, strona rządowa odstąpi od projektowanej reformy instytucji rynku pracy, która powinna wychodzić naprzeciw wyzwaniom ograniczającym trwałe bezrobocie, przekwalifikowaniu pracowników i przygotowaniem ich do odnalezienia się w warunkach „popandemicznych”. Związek

zauważa, że szczególnie istotne z jednej strony wobec wielu działań osłonowych wprowadzonych dla przedsiębiorców, a z drugiej - negatywnych skutków, które dotknęły pracowników i ich rodziny w czasie pandemii (utarta pracy, skrócenie czasu pracy, ograniczenie wynagrodzeń) jest znalezienie rozwiązania, aby powroty do pracy w pełnym zakresie były możliwie najszybsze. Należy ciągle mieć na uwadze, iż obecna wysokość zasiłków dla bezrobotnych w żadnym zakresie nie zabezpiecza podstawowych wydatków na życie. Nie ulega wątpliwości, że zasiłek nie powinien być narzędziem dezaktywizacji zawodowej, jednak należy istotnie podnieść jego wysokość. Prezydium KK NSZZ „Solidarność” przypomina, że strona pracowników i strona pracodawców Rady Dialogu Społecznego zgodnie z Uchwałą nr 75 z dnia 27 lutego 2019 r. nadal wnioskuje o rozpoczęcie prac nad zmianą ustalania wysokości i zasad przyznawania zasiłków dla osób bezrobotnych.

4. Prezydium KK pozytywnie ocenia kontynuację działań w zakresie uszczelniania systemu podatkowego. Brak jest natomiast w Wieloletnim Planie Finansowym Państwa informacji dotyczących działań przewidywanych na 2022 rok oraz lata następne, w szczególności zmian w podatku dochodowym od osób fizycznych, prawnych oraz podatku od towarów i usług. Takie podejście znacznie utrudnia przygotowanie się do oceny projektu budżetu państwa na przyszły rok oraz dalsze lata, także w kontekście możliwych zmian ustawowych będących konsekwencją ogłoszenia programu Polski Ład.
5. WFPF nie odnosi się w żaden sposób do konieczności zmian sposobu wynagradzania ani jego wzrostu w sferze finansów publicznych, pomimo podkreślenia w dokumencie, że ważnym wymogiem dla zapewnienia nowoczesnego państwa jest sprawnie działająca administracja, rozumiana jako sieć instytucji powiązanych systemem informacyjnym państwa, realizująca ideę otwartej administracji publicznej, wspierająca obywateli i świadcząca wysokiej jakości usługi, z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjnych.
6. Nie kwestionując danych dotyczących wzrostu stopy oszczędności ludności spowodowanej z jednej strony ograniczeniem konsumpcji, a z drugiej obawą o dochody w przyszłych okresach, zwracamy uwagę, że ten trend nie będzie trwały, szczególnie wśród osób najmniej zarabiających. Dlatego oparcie wzrostu gospodarczego na konsumpcji prywatnej musi mieć silne podstawy we wzroście wynagrodzeń.

7. Poważne wątpliwości budzi prognoza wzrostu inwestycji, ponieważ autorzy WPPF nie wskazali nowych działań rządu nakierowanych na zwiększenie inwestycji, co może wynikać z niepewności co do ostatecznego kształtu wdrożenia Krajowego Planu Odbudowy.
8. Związek zaniepokojony jest wysokimi cenami energii w Polsce, a koszty energii są czynnikiem wpływającym w bardzo dużym stopniu na poziom inflacji.
9. Zapowiedziana likwidacja OFE i przeniesienie odkładanych w nich składek do IKE lub na konto w ZUS, nadal nie została rozstrzygnięta. Środki gromadzone w OFE stanowią zabezpieczenie emerytalne gwarantowane wypłatą dożywotnią (po przekazywaniu ich do ZUS przez dziesięć lat przed ustawowym wiekiem uprawniającym do świadczenia emerytalnego), natomiast przeniesienie ich do IKE, będących w swej konstrukcji i założeniu III filarem systemu emerytalnego, nie gwarantuje już dożywotniego świadczenia. Należy pamiętać, że aktualny etap legislacyjny projektowanej reformy nie gwarantuje rozpoczęcia jej w 2022 roku, co oznacza, że planowane wpływy do FUS zakładane w WPPF w kolejnych latach nie mają gwarancji realizacji. Ponadto wobec planowanego w ogłoszonym w „Polskim Ładzie” zwolnienia świadczeń emerytalnych do kwoty 2500 zł z podatku dochodowego, pobieranie opłaty przekształceniowej od wszystkich udziałów w OFE przenoszonych do IKE będzie wyrazem dyskryminacji, biorąc pod uwagę, że opłata została ustalona na poziomie rzeczywistego podatku dochodowego, jaki byłby opłacony przez świadczeniobiorcę w momencie wypłaty emerytury. Taka świadomość może tym bardziej zniechęcić ubezpieczonych do przenoszenia udziałów do IKE co oznacza, że realizacja założeń dochodowych wynikających z projektu ustawy będzie jeszcze trudniejsza.
10. WPPF nie wskazuje innych niż likwidacja OFE dodatkowych źródeł wpływów Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Tymczasem narastającym problemem jest szybko rosnąca liczba osób otrzymujących emeryturę niższą od minimalnej. Bardzo istotny wzrost liczby osób otrzymujących emeryturę poniżej minimalnego poziomu nastąpił w 2017 r. – zwiększył się on wówczas z ok. 112,1 tys. w poprzednim okresie do ok. 208,9 tys. osób. W 2020 roku świadczenie poniżej minimalnego otrzymywało już ponad 333 tys. osób. Rząd kontynuuje politykę systematycznego podnoszenia minimalnej emerytury, jednakże główną przyczyną niskich emerytur jest niewystarczający staż składkowy spowodowany popularnością świadczenia pracy na podstawie nieoskładkowanych umów zleceń. Dlatego też konieczne są zmiany

w systemie ubezpieczeń społecznych polegające na objęciu wszystkich dochodów składkami na ubezpieczenie emerytalno-rentowe oraz likwidacji wszelkich odstępstw od nich.

11. NSZZ „Solidarność” zwraca uwagę, że w 2021 roku przypada czas weryfikacji progów dochodowych uprawniających do świadczeń z pomocy społecznej oraz świadczeń rodzinnych ich wysokości. W tym roku kryteria dochodowe dla większości typów rodzin są niższe niż poziom minimum egzystencji dla tych rodzin wyliczany przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych. Zatem podwyższenie progów jest nieuniknione, w obliczu konieczności ochrony osób najbardziej narażonych na skrajne ubóstwo, ale także wobec rodzin, które potrzebują szczególnego wsparcia. Wieloletni Plan nie odnosi się do tych potrzeb.
12. Prezydium KK NSZZ „Solidarność” zwraca uwagę, że w dokumencie nie przewiduje się środków na realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 21 października 2014 r. dotyczącego różnicowania prawa do świadczenia pielęgnacyjnego osób sprawujących opiekę nad osobą niepełnosprawną. Należy przypomnieć, że jedni opiekunowie otrzymują świadczenie pielęgnacyjne w wysokości 1583 zł natomiast inni 620 zł specjalnego zasiłku opiekuńczego (opiekujący się osobami, które stały się niepełnosprawnymi po 18 roku życia). 2022 rok byłby 6 rokiem oczekiwania na naprawę niekonstytucyjnych przepisów prawnych.
13. WFPF zawiera tabele długookresowej stabilności finansów publicznych, która została opublikowana w 2018 r. z zastrzeżeniem, że nie jest ona aktualna wobec spodziewanej publikacji KE w tym roku. Mając na uwadze czas pandemii i jego konsekwencje w postaci konieczności wzmocnienia tego sektora pod względem finansowym i organizacyjnym (wzmocnienie kadr oraz wzrost dostępności do świadczeń zdrowotnych, które zostały ograniczone ze względu na przeciwdziałanie COVID-19, finansowanie działań nakierowanych na bezpośrednie skutki zachorowań) komentarz, który znajduje się pod tabelą jest wysoce niewystarczający. Ponadto w zakresie funkcji 20 „Zdrowie” w WFPF określono jedynie przypisany cel: „zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego społeczeństwa poprzez zapewnienie trwałego dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej, ze szczególnym uwzględnieniem świadczeń ratujących życie” i wymieniono „działania zwiększające dostępność leczenia, tak aby każdy obywatel otrzymał pomoc medyczną w sposób szybki i pozwalający na utrzymanie obywateli w poczuciu bezpieczeństwa” w tym:
  - a. „szczególne działania dotyczące zabezpieczenia zdrowia będą przeznaczone dla

osób najczęściej korzystających z pomocy lekarskiej, a więc dla osób starszych m.in. poprzez kontynuację przyznanego świadczeniobiorcom po ukończeniu 75 roku życia uprawnienia do bezpłatnych leków, środków spożywczych specjalnego przeznaczenia żywieniowego i wyrobów medycznych W tym przypadku zamiast kwot do wydatkowania albo liczby osób objętych tym celem sformułowano miernik pn. „liczba przeprowadzonych postępowań rejestracyjnych w zakresie produktów leczniczych, wyrobów medycznych i produktów biobójczych (w szt.), których przewiduje się zrealizować 55.439 szt. w roku 2021, a w kolejnych latach 53.030 szt. (2022 r.), 52.810 szt. (2023 r.) oraz 52.910 szt. (2024 r.)”

- b. w ww. funkcji jak zaznaczono: „Realizowane będą również działania w zakresie kształtowania zdrowego stylu życia poprzez profilaktykę oraz promocję zdrowia, a także edukację zdrowotną” - jednak nie dopasowano miernika,
- c. w tej funkcji określono miernik: „liczba świadczeniobiorców objętych koordynowaną opieką onkologiczną (w os.), która w okresie WPF 2021-2024 wyniesie odpowiednio: 17.000 (2021 r.), 19.000 (2022 r.), 21.000 (2023 r.), 23.000(2024 r.)” - doprecyzowania wymaga jednak jakiegoś szczegółowego celu on dotyczy,
- d. podobnie co do miernika: „liczba jednostek KKCz (Koncentratu Krwinek Czerwonych) wydanych do lecznictwa (w szt.), która: „będzie w latach 2021-2024 wynosiła 1.100.000 szt. w każdym roku” - wymaga doprecyzowania szczegółowego celu, którego dotyczy ten miernik.

14. W zakresie funkcji 18 i miernika powrotności do przestępstwa osób prawomocnie skazanych, który zakłada spadek z 22,5 % w 2021 r. do 21,7 % w 2024 r. Prezydium KK NSZZ „Solidarność” zwraca uwagę, że służba więzienna boryka się z problemem nieobsadzonych miejsc pracy (wakaty na poziomie tysiąca etatów) co będzie miało bezpośredni wpływ na wykonanie tego miernika.

Warszawa, 25 maja 2021 r.

Prezydium KK
NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
KK NSZZ „Solidarność”

Ewa Zydorek